

Socialo v ekonomijo

Brez pomoči države na začetku delovanja je socialno podjetništvo obsojeno na propad.

V Evropski uniji lahko v povprečju enega od štirih podjetij uvrstimo v socialno podjetništvo. Takšne oblike podjetništva se širijo in po zadnjih podatkih je v skupnosti že 11 milijonov delovnih mest, ki delujejo skladno z načeli socialne ekonomije.

Koncept poslovnega delovanja na trgu, a s socialnimi cilji seveda ni nov. Začetek si deli z začetki (utopičnega) socializma, med njegovimi prvimi protagonisti pa so slavna imena, kot je pionirka moderne zdravstvene nege Florence Nightingale ali eden od prvih pobudnikov zadrug Robert Owen. Nov zgodovinski premik, ki je idejo prestavil tudi v politično ospredje – spet skupaj s socializmom –, se je zgodil po drugi svetovni vojni, ko ga je počasi začela posvajati vladajoča evropska socialna demokracija.

S klasične kapitalistične pozicije je socialno podjetništvo neumno. Nič ga izključno ne zanima le dobiček, ampak tudi in predvsem širši pozitivni vpliv, ki ga ima takšno delovanje na družbo. Pa naj bo ta vpliv socialni, ekološki ali kulturni. Socialno podjetništvo obstaja v urejenih kapitalističnih družbah, kot so zahodne, in v tretjem svetu, ki je, če ga merimo po razmerju moči kapital-družbena odgovornost, tam, kjer je bil zahod pred sto leti.

Slovenija, tako kot pri marsikateri drugi inovativni družbeni praksi, zaostaja tudi na tem področju. Sistemski zakon o socialnem podjetništvu in s tem prvi pravi pravni okvir za delovanje, smo dobili šele leta 2011 in še to predvsem zaradi zagretosti naših socialnih demokratov. Od takrat je bilo registriranih 98 takih podjetij, ker gotovo kaže na velik potencial paradigme socialnega podjetništva tudi pri nas. Tudi razvite moderne družbe namreč spoznavajo, da boj proti revščini, socialni izključenosti, uničevanju okolja in ljudi, ki je velikokrat posledica prav tiste kapitalistične logike, ki se ji zdi socialno podjetništvo neumno, ne bo nikoli končan ter da to ni stvar preteklosti in tretjega sveta. Če je ta zavest močno prisotna v glavnini nevladnega sektorja, ki se s socialnim podjetništvom ukvarja in se počasi širi tudi v zavest množic, je še vedno šibka v institucijah države. Brez njene institucionalne pomoči na začetku delovanja je socialno podjetništvo skoraj gotovo obsojeno na propad. Zato javni razpisi za sofinanciranje, ki jih izvaja ministrstvo za gospodarstvo, še zdaleč ne bodo dovolj. Še posebno če bodo socialno podjetništvo razumeli kot do zdaj, in sicer kot še enega od birokratskih postopkov, ki ga izvajajo. Ali kot neko obskurno poslovno prakso, ki jo izvajajo zanesenjaki in aktivisti.

Za dolgoročno usodo ne le socialnega podjetništva, ampak tudi vsega socialnega, kar so si ljudje izborili skozi stoletja družbenega boja, bo odločilno namreč ravno to, ali bodo človek in njegove družbene institucije sposobni preseči kratkoročni osebni materialni interes in razumeti, kaj v resnici pomeni pravi trajnostni razvoj. Čas za takšne zgodovinske lekcije se izteka.

Mario Belovič